

Økonomisk rapport for utviklingen i duodji

Oppdragsgiver:
Sámediggi /Sametinget

Dato: 20.august 08

FORORD

Asplan Viak AS har utarbeidet økonomisk rapport for utviklingen i duodji for året 2007. Rapporten er en del av næringsavtalen for duodji og skal gi et årlig bilde av den økonomiske utviklingen i næringen.

Prosjektleder for dette arbeidet har vært Magne Svineng ved Asplan Viak AS i Karasjok. Hege Sakshaug ved samme kontor har vært prosjektmedarbeider.

Vi vil takke Sámediggi/Sametinget for oppdraget og ønske lykke til med det videre arbeidet.

Karasjok 20.08.2008

Magne Svineng
Oppdragsleder

Veslemøy Dahl
Kvalitetssikrer

INNHALDSFORTEGNELSE

Innholdsfortegnelse	3
1 Innledning og bakgrunn.....	4
1.1 Bakgrunn.....	4
1.2 Mandat.....	4
1.3 Metode.....	4
2 Forutsetninger	5
2.1 Vilkår for opptak i duodjiregisteret	5
3 Analyse av datagrunnlaget	6
3.1 Analysegrunnlaget	6
3.2 Kønns- og geografisk fordeling.....	6
3.3 Økonomiske nøkkeltall	7
3.4 Andre opplysninger fra søkere	11
4 Drøfting og oppsummering	13
5 Anbefalinger for framtidig datainnhenting og analyse	14

1 INNLEDNING OG BAKGRUNN

1.1 Bakgrunn

Sámediggi/Sametinget har i brev 05.03.2008 bedt om tilbud på utarbeidelse av økonomisk rapport for utviklingen i duodji. Tilbudet fra Asplan Viak AS ble akseptert av Sametinget den 23.mai 08. En tilsvarende gjennomgang av den økonomiske situasjonen i duodjinæringen ble gjort i 2006 og i 2007. Nytt av året er at Sámediggi/Sametinget har engasjert konsulentselskapet Asplan Viak AS for å gjennomføre dette over tre år – årene 2008, 2009 og 2010. Nytt av året er også at konsulentselskapet må sende ut fastsatt spørreskjema og følge dette opp overfor de duodjiutøverne som oppfyller krav for opptak i duodjiregisteret.

1.2 Mandat

Anbudsforespørselen omfatter utarbeidelse av økonomisk rapport for utviklingen i duodji. Sametinget og næringsorganisasjonene i duodji (Landsorganisasjonen Sámiid Duodji og Duojarid ealáhussearvi) har den 29.mars 2005 inngått en næringsavtale for duodji. Det er gjort endringer den 19.mars 2007 som gjelder fra 01.01.2008. I avtalens § 6 er det bestemt at forhandlingene skal ta utgangspunkt i en felles beskrivelse av næringens økonomiske situasjon. Det er opprettet et eget økonomisk utvalg som vurderer den rapportering som gjøres. Det er denne beskrivelsen av næringens økonomiske situasjon dette oppdraget omfatter.

En del av næringsavtalen er driftstilskudd og velferdsordninger. Det er opprettet et duodjiregister med gitte kriterier og som duodjiutøvere kan søke om å bli godkjent. Dette er annonsert og gjort kjent blant organisasjonenes medlemmer. Pr. august 2007 var det 59 duodjiutøvere som oppfylte de krav som er satt.

Det overordna målet for næringsavtalen er å bidra til en utvikling i næringen som samsvarer med mål vedtatt i Sametinget og utviklet i fellesskap med duodjiorganisasjonene. Vårt oppdrag vil kontinuerlig ta hensyn til dette og søke å gi det grunnlaget til Økonomisk utvalg som er nødvendig for å bidra til utvikling av næringen. Oppdraget innebærer derfor en dialog med Sametinget i løpet av den tre års perioden hvor vi gir nødvendige innspill til forhandlingene og tilsvarende signaler fra partene til oss.

1.3 Metode

Sametinget har utformet og fastsatt søknadsskjema for 2007. Denne ble sendt ut til alle registrert i duodjiregisteret med svarfrist 20.juni 08. Duodjiregisteret er fastsatt etter søknad høsten 2007 og utgjorde 59 navn. Alle disse fikk tilsendt skjemaet. Sammen med skjemaet var det også et følgebrev som redegjorde for at Asplan Viak AS har fått oppdraget med å sende skjema og følge disse opp. Skjemaet har seks tabeller som skal fylles ut, hvorav to er knyttet til økonomiske spørsmål.

Skjemaet ble sendt ut til alle den 6.juni 2008. De som ikke kom inn til den 24.juni ble purret opp.

Det er kun de som oppfyller kravene til å være med i duodjiregisteret som taes med i denne rapporten og de beregningene som gjøres for den økonomiske utviklingen.

2 FORUTSETNINGER

2.1 Vilkår for opptak i duodjiregisteret

For å være innført i duodjiregisteret er det satt følgende betingelser:

- Søker skal ha et enkeltmannsforetak og være innført i merverdiavgiftsmanntallet.
- Omsetningen av egenprodusert duodji skal være basert på samisk kultur og tradisjoner og være på minimum kr 50 000 eks.mva.
- Søker skal dokumentere ved egenerklæring realkompetanse og/eller dokumentere formell kompetanse i samisk duodji.
- Søker må oppfylle kriteriene for registrering i samemanntallet, men trenger ikke å være innført i manntallet. I spesielle tilfeller kan det dispenseres fra dette kravet.

Det er fastsatt egne søknadsskjema for registrering i duodjiregisteret. Søknadsfristen er 1.juni hvert år.

3 ANALYSE AV DATAGRUNNLAGET

3.1 Analysegrunnlaget

I duodjeregisteret var det pr. 13.08.07 registrert 59 navn. Pr.20.august 08 er det 30 som har svart på skjema for 2007 om den økonomiske utviklingen i duodji, men det er kun 29 som oppfyller kravene om å være med i duodjiregisteret. Det betyr at 49 % av de som er registrert i duodjiregisteret har svart på skjema om økonomisk utvikling.

I 2007 var det 51 søkere som fikk innvilget driftstilskudd over Sametingets ordning med driftstilskudd til duodji. Det betyr at 29 av de 51 som fikk innvilget driftstilskudd har svart på skjema om økonomisk utvikling, det betyr en svarprosent på 57 %, som igjen innebærer at 22 utøvere eller 43% av de som fikk driftstilskudd ikke har svart.

Svarprosenten er lavere enn man kunne forventet, men vil likevel kunne gi et godt bilde av den økonomiske situasjonen.

Samtlige av de 29 som har besvart har oppgitt de nøkkeltallene som er nødvendig for at vi skal kunne utarbeide denne rapporten.

I 2006 var det 34 som svarte, men hvor 30 svar dannet grunnlaget for den økonomiske vurderingen. I 2007 var det 30 som svarte og hvor alle kunne brukes. I 2008 er det igjen 30 som har svart, men hvor 29 danner grunnlaget for den økonomiske vurderingen. Antall svar har derfor vært konstant over 3 år.

3.2 Kjønn- og geografisk fordeling

Det er størst andel svar fra Kautokeino med 52 % og 31 % fra Karasjok. Karasjok og Kautokeino utgjør alene 83 % av svarene. Av de 29 svarene er det kun tre som er utenom indre Finnmark(Kautokeino, Karasjok, Porsanger, Tana og Nesseby).

Tabell 1: Fordeling av svarene geografisk:

Kommune/område	Ant.	%-vis
Karasjok	9	31 %
Kautokeino	15	52 %
Andre områder	5	17 %
Sum	29	100 %

Kjønnsmessig fordeling viser at 72 % av svarene er fra kvinner.

Tabell 2: Kjønnsmessig fordeling av svar

Kjønn	ant.	%-vis
kvinne	21	72 %
mann	8	28 %
Sum	29	100 %

Gjennomsnittsalderen blant utøverne er 51 år. Blant kvinnene er gjennomsnittsalderen 52 år og blant menn er gjennomsnittsalderen 48 år. Gjennomsnittsalderen har økt fra 46 år i 2006, 49 år i 2007 og nå 51 år i 2008.

3.3 Økonomiske nøkkeltall

3.3.1 Salgsinntekt

For de 29 som har svart er det en samlet salgsinntekt fra egenprodusert duodji på rundt kr. 4,8 mill. I gjennomsnitt har hver utøver solgt for kr. 165 353.

Tabell 3: Total salgsinntekt egenprodusert duodji og gjennomsnitt pr.søker

Egenprodusert duodji	Antall	Kr.
Totalt	29	4 795 246
Gj.snitt	29	165 353

Utviklingen de siste tre årene viser at både total omsetning og gjennomsnittlig omsetning har økt. Totalt egenprodusert duodji har økt med 20 % fra regnskapsåret 2005 til 2007, og gjennomsnitt pr. utøver har økt med 40 % i samme periode.

Tabell 4: Salgsinntekt egenprodusert duodji totalt og gjennomsnitt 2005-2007

Egenprodusert duodji	2005	2006	2007	%-vis endring
Totalt i kr.	4 002 520	4 144 259	4 795 246	20 %
Gj.snitt i kr.	117 721	138 142	165 353	40 %

Selv om gjennomsnittet på salgsinntekter er kr. 165 353 er det stor variasjon mellom søkerne. Tabellen nedenfor viser fordeling av antall søknader med gitte intervall på salgsinntekt. Laveste salgsinntekt egenprodusert duodji er kr. 50 160 og høyeste er kr. 629 595.

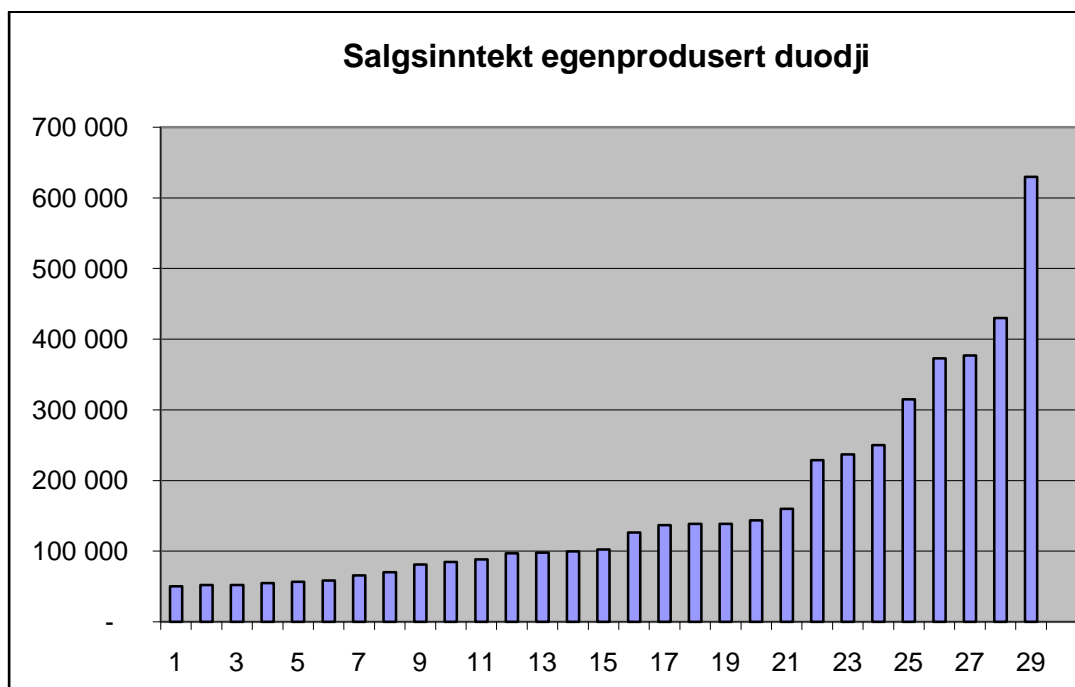
Tabell 5: Salgsinntekt pr.søker fordelt etter intervall

Fordeling salgsinntekt	Antall 2007	%-vis fordeling 2007	Antall 2006	Antall 2005
50 000- 100 000	14	48 %	14	21
100 000 - 150 000	6	21 %	7	6
150 000 - 250 000	3	10 %	3	5
over 250 000	6	21 %	4	2
Sum	29	100 %	28	34

Tabell 5 ovenfor viser at antall utøvere med omsetning over kr. 250 000 har økt relativt sett mye i løpet av de siste tre årene.

Figur 1 nedenfor viser igjen fordeling salgsinntekt for egenprodusert duodji i regnskapsåret 2007. Det viser at det fortsatt er stor variasjon og at størst andel ligger i intervallet kr. 50 – 100 000.

Figur 1: Fordeling av salgsinntekt pr.utøver i 2007

3.3.2 Driftsresultat

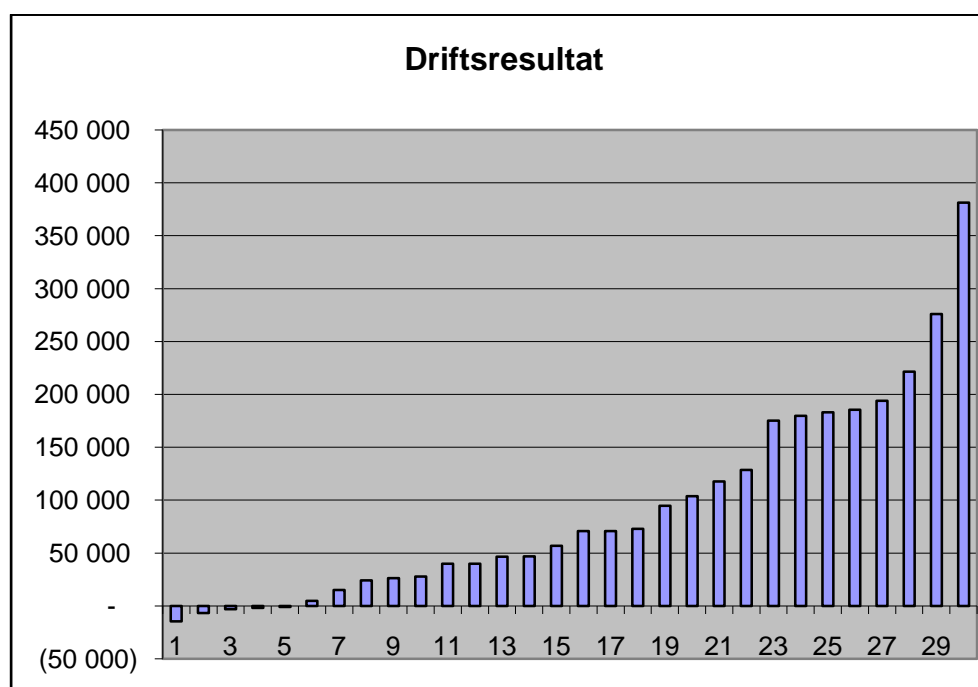
Driftsresultatet varierer fra et underskudd på kr. 14 606 til et overskudd på kr. 381 417. Det er 5 utøvere med et negativt driftsresultat, 14 utøvere med et driftsresultat mellom 0 og kr. 100 000 og 11 utøvere med et driftsresultat over kr. 100 000. Se figur 2 nedenfor.

Et samla driftsresultat på 29 utøvere utgjør totalt kr. 2 732 278 og dermed et gjennomsnittlig driftsresultat på kr. 94 216.

Tabell 6: Nøkkeltall i gjennomsnitt for utøvere for regnskapsåret 2007

	Salgsinntegenprod.duodji	Off.drifts-tilskudd	Totale salgsinntekter	Driftskostnader-duodji	Driftsresultat
Gj.snitt N=29	165 353	62 555	245 984	153 828	94 216
Høyeste verdi	629 595	150 000	870 104	596 544	381 417
Laveste verdi	50 160	20 000	65 900	15 180	-14 609

Figur 2: Driftsresultat fordelt på søkere (n=29)

Utviklingen i nøkkeltall over de tre år ordningen med økonomisk rapport har fungert er vist i tabell 7 nedenfor. Det viser som som nevnt ovenfor at salgsinntektene har økt i perioden og de totale salgsinntektene. Imidlertid har også driftskostnadene økt, slik at gjennomsnittlig driftsresultat er tilnærmet det samme i 2007 som i 2006.

Det var en markert økning i gjennomsnittlig driftsresultat fra 2005 til 2006/2007. Dette skyldes trolig at ordningen med driftstilskudd ble opprettet i den perioden og gir seg utslag i bedre driftsresultat fra det ene året til det andre.

Tabell 7: Nøkkeltall for utøvere 2005-2007

	Salgsinnt egenprod.duodji	Totale salgsinntekter	Driftskostnader- duodji	Drifts- resultat
Gj.snitt 2007 (N=29)	165 353	245 984	153 828	94 216
Gj.snitt 2006(N=30)	138 142	138 545	93 636	94 670
Gj.snitt 2005(N=30)	118 929	153 656	95 355	37 138

3.3.3 Lønnsinntekt utenom duodji

Det er 15 utøvere som har oppgitt lønnsinntekt utenom duodji, det vil si at halvparten av de som har svart har lønnsinntekt utenom duodji. Total lønnsinntekt er oppgitt til kr. 1,52 mill. og gir gjennomsnittlig lønnsinntekt for de 15 på kr. 101 338. Gjennomsnittlig lønnsinntekt utenom duodji er gått ned fra 2006. Dette kommer fram i tabell 8 nedenfor:

Tabell 8: Nøkkeltall i gjennomsnitt for søkere med lønnsinntekt utenom duodji

	Salgsinnt egenprod.duodji	Totale salgsinntekter	Driftskostnader- duodji	Drifts- resultat	Lønnsinntekt utenom duodji
Gj.snitt 2007(N=15)	154 659	242 883	153 999	92 866	101 338
Gj.snitt 2006 (N=18)	132 870	133 335	102 066	78 287	158 473
Gj.snitt 2005 (N=17)	129 536	170 520	110 336	34 391	131 942

Det er svært liten forskjell mellom gruppen som har oppgitt lønnsinntekt utenom duodji og hele gruppen, jmf. tabell 7 ovenfor.

3.3.4 Investeringer

Det er 9 utøvere som har meldt om investeringer gjort i bedriften og som hver seg utgjør mer enn kr. 15 000. Til sammen er det investert for kr. 1,22 mill., hvorav en bedrift oppgir å ha gjort investeringer for kr. 600 000. De totale investeringene i de bedriftene må sies å være relativt små.

3.4 Andre opplysninger fra søkere

3.4.1 Produksjonslokaler

Hvorvidt søkere har egne eller bruker felles produksjonslokaler er interessant for avtalepartene å få mer informasjon om. Det er derfor spurt om hvorvidt de har egne, bruker felles lokaler eller leier produksjonslokaler.

Tabell 9: Antall og %-vis fordeling av søkere med egne eller felles produksjonslokaler 2007

	Egne prod.lokaler	Felles prod.lokaler	Leier egne lokaler	Ingen av svaralter- nativene	Sum
Antall	23	1	3	2	29
%-vis fordeling	79 %	3 %	10 %	7 %	100 %

Som tabellen ovenfor viser, har nærmere 80% egne produksjonslokaler og kun 1 av utøverne bruker felles produksjonslokaler. Det viser også at 3 utøvere leier lokaler og at 2 utøvere ikke fant noen av kriteriene som aktuelle.

3.4.2 Salgskanaler

Søkerne er bedt om å oppgi de viktigste salgskanalene hvor 1 er viktigst og 6 er minst viktig. De er bedt om å svare innenfor 6 mulige salgskanaler som er gjengitt i tabell nedenfor. Det er 18 som svart på dette spørsmålet og resultatet av svarene framkommer av tabell 10 nedenfor.

Tabell 10: Fordeling av oppgitte salgskanaler for søkere

Salgskanaler – 1 for viktigst og 6 for minst viktig						
	Direkte til kunde	Egen salgsbod	Butikk	Messer	Postordre	Internett
Svar	2,0	2,2	2,9	3,8	4,3	4,9

Det viser at *Direkte til kunde* og *Egen salgsbod* er viktigst for de utøverne som har svart, deretter *Butikk* og *Messer*. Som tidligere år mener utøverne som har svart at *Postordre* og *Internet* er minst viktig.

En oppsummering viser at de tradisjonelle salgskanalene er viktigst, herunder direkte til kunde og i egen salgsbod spesielt. Nyere salgskanaler som postordre og internet har mindre omfang.

3.4.3 Kompetanse

Søkerne er bedt om å oppgi utdanning og antall uker og måneder på den enkelte utdannelsen eller typen skole. Igjen er datagrunnlaget svært usikkert og varierende, samt at det vanskelig å si hva den enkelte utøver har lagt i de enkelte begrepene. Det er kun 10 som har svart slik på spørsmålet at det er mulig å bearbeide det. Det gir et dårlig grunnlag for beregninger. I tabellen nedenfor framkommer resultatene av den gjennomgangen.

Tabell 11: Oppgitt kompetanse fra utøvere 2007

		Antall utøvere	Gj.snitt ant. uker/ måneder
Duodji	kortere kurs - uker	4	15
	videregående-måneder	5	9,8
	fagbrev-måneder	4	12,5
	høyskole/univ.-måneder	2	10
Markedsføring	kortere kurs - uker	2	1
	videregående-måneder	1	30
	fagbrev-måneder		
	høyskole/univ.-måneder		
Regnskap	kortere kurs - uker	3	1,3
	videregående-måneder		
	fagbrev-måneder	1	30
	høyskole/univ.-måneder		
Annen utdanning/kompetanse	kortere kurs - uker	2	11
	videregående-måneder	4	25
	fagbrev-måneder		
	høyskole/univ.-måneder	2	30

Det er flere av utøverne som har oppgitt at de har svart på dette tidligere og at det ligger inne i duodjeregisteret. Det er derfor å anbefale at dette spørsmålet flyttes til duodjeregisteret og således ikke er en del av den årlige undersøkelsen.

Slik svarprosenten er i dag er det vanskelig å bruke dataene på en god måte og følge utviklingen fra år til år.

4 DRØFTING OG OPPSUMMERING

Det er 29 utøvere som har sendt inn skjema for 2007 for økonomisk utvikling i duodji. Det er på samme nivå som tidligere år. Det utgjør om lag 49 % av de som er i duodjiregisteret. Som tidligere år er det en høy konsentrasjon om kommunene Karasjok og Kautokeino, hele 83 % av svarene er fra de to kommunene. Duodji er en kvinnedominert næring med 72 % kvinner av de som har svart. Gjennomsnittsalderen er relativt høy og har økt fra 46 år i 2005 til 51 år i 2007.

Funn fra analysen kan oppsummeres i følgende underpunkt:

- ⇒ De totale salgsinntektene av egenprodusert duodji har økt med 20% fra 2005 til 2007 for de som har svart på skjema og utgjorde i 2007 kr. 4,8 mill.
- ⇒ Gjennomsnittlig salgsinntekt for egenprodusert duodji var i 2007 på kr. 165 353, noe som var en økning på 40% fra 2005. Grunnen til økning i salgsinntekt er vanskelig å ha noen formening om.
- ⇒ Det er blitt flere duodjiutøvere/-bedrifter med høyere omsetning enn det var i 2005, i 2007 var det 6 utøvere/bedrifter med over kr. 250 000 i omsetning på egenprodusert duodji.
- ⇒ Driftsresultatet for de som er med i undersøkelsen var i gjennomsnitt på kr. 94 216, noe som er på samme nivå som i 2006.
- ⇒ Det er om lag halvparten av de som har svart som har oppgitt å ha lønnsinntekt utenom duodji og de har i gjennomsnitt en lønnsinntekt på kr. 101 338. Dette er mindre enn tidligere år og kan bety at flere utøvere velger å bruke mer tid på duodji.
- ⇒ Kartleggingen viser også at produksjonslokaler og salgskanaler er tradisjonelle og lite har endret seg. De aller fleste har egne produksjonslokaler og de fleste selger direkte til sluttbruker hjemme eller fra egen salgsbod.

5 ANBEFALINGER FOR FRAMTIDIG DATAINNHEMTING OG ANALYSE

Formålet med å utarbeide en økonomisk rapport for utviklingen i duodji er begrunnet i Hovedavtalen for duodjinæringen. Rapporten skal danne grunnlag for de årlige forhandlingene mellom Sametinget og næringsorganisasjonene.

Som nevnt i kapitlene ovenfor er det om lag halvparten av de som søker om tilskudd som svarer på skjema om økonomisk utvikling. Det er i dag relativt arbeidskrevende å hente inn opplysningene, og det er nødvendig med blant annet flere purringer. I dag er det frivillig for utøverne å besvare de skjema som blir tilsendt. Det er ikke gjort noen forutsetning for registrering i duodjiregisteret eller tilskuddstilsagn/-utbetaling at skjemaene om økonomisk utvikling blir fylt og sendt inn, dette opplever vi som en svakhet og gjør at svarprosenten blir lav.

Vi vil derfor foreslå følgende endringer i systemet rundt innhenting av opplysninger:

Skjema for den økonomiske utviklingen i duodji utgår og kobles sammen med søknad om driftstilskudd. Det må gjennom den ordningen stilles krav om at alle økonomiske tall og øvrige opplysninger skal oppgis før driftstilskudd kan innvilges. Kravet om innsending av næringsoppgaver og selvangivelse må selvfølgelig opprettholdes. Det gir Sametinget mulighet for å kvalitetssikre de tall som søkerne oppgir i dag på skjema for økonomisk utvikling. Søknadsfristen for driftstilskudd kan opprettholdes som i dag.

Fordelen med en slik omlegging er at Sametinget og økonomisk utvalg får et langt bedre utvalg og grunnlag for å analysere situasjonen i næringen ved at svarprosenten vil øke betraktelig. Det reduserer søkerens og utøverens skjemavelde ved at kun ett skjema skal fylles ut og ikke to som i dag og til to forskjellige tidspunkt. Det reduserer mulighets og arbeidsomfanget for de som skal behandle søknadene og skjemaene.

Ulempen ved en slik omlegging er at tallene ikke er "ferske" når økonomisk rapport utarbeides. Det betyr at regnskapstallene er nærmere ett år gamle når økonomisk rapport skal utarbeides. Dette er imidlertid en vanlig praksis i dag både i reindriften og i landbruket. Vi vil imidlertid hevde at det er bedre med dobbelt så mange svar som i dag, enn om de er så nye som mulig. Dataene viser at det ikke skjer store endringer fra år til år.